

آتالار سۆزلری و مثل لر

خوی واریانتی

توپلایانلار: خورشید مقدم - اورین مقدم (خوی - ۱۳۸۱)

اؤن سۆز:

سینه لرده و دیل لرده یاشایان، فراستلی آتا - بابالاریمیزدان میراث قالان حکمتلی و دیرلی سۆزلر البت کی بوگون و گله جک یاشاییشیمیز اوچون یارارلی اولاییلر.

بو بارلی سۆزلرده بیر نفر یوخ، بلکه بیر اسکمی میللتین دوشونجه سی گؤرونمکده دیر. اونلاری اجدادیمیز چئشیدلی موقعیتلرده گله جک نسیل لرین دردینه دیسین دئییه سؤیله میش و مین ایللر سینه لرده یاشایاراق، بوگون الیمیزه چاتمیشدیر.

اونلاری توپلاماق و اوندان اونملی یازیلاریمیزدا یئری گلدیکه ایشلتمک، آتا - بابالریمیزا اولان بورجوموزو اؤده مکله یاناشی، ایندیکی و گله جک نسیل لریمیزه دیرلی سۆزلر و بیلگی لر اؤیرده جکدیر.

بو اساسدا اکثر یاشی لار دیلینده یاشایان گؤره جگینیز آتالار سۆزلری و مثل لری توپلایاراق، دیرلی قوللاریندا سونوروق. ولسون کی اونلاردان یارالاناسینیز.

بیر پارا آتالار سۆزلرینده ایشله نیلن سۆزجکلر حیا و حؤرمتمدن اوزاق اولسالاردا، آنجاق اونلاری حذف ائتمگی حئیف گؤردوک. هر حالدا بو سۆزلرین گله جک اوچون ثبت اولماسینا گؤره باشقا چاره یوخ ایدی. اؤنجه دن بو بابتدن عونور دیله بیریک.

آ، ع:

- ۱- آز ایدی آج آدام بیرری ده دوشدو پاچاران.
- ۲- آج قودورغان اولار ، چیلپاق اونیاغان.
- ۳- آدین نه دی (نه دیر)؟ - رشید. بیر ینی دی، بیرینی ائشید.
- ۴- آغا گتیرسین نوغالا. خانیم داسالسین چووالا. (قناعت سیزلیک)
- ۵- آرتیق خرج ائوی بیخار.
- ۶- آدام قوندوغو ئیرده، کؤچدوگوئیرین قدرینی بیلر.
- ۷- آراندا بوغدادان اولدوم، بغدادا خورمادان.
- ۸- آدادا قورد آز ایدی بیرری ده گمی ایله گلدی.
- ۹- آتین دای دیر، ایشین زای دیر.
- ۱۰- آختاران تاپار.

- ۱۱- عاغیل باشدا اولار، یاشدا اولماز.
- ۱۲- آرپا اکن، بوغدا بیچمن.
- ۱۳- علغیلین آچاری دیلدیر.
- ۱۴- آجین آندی، آند اولماز.
- ۱۵- آزی بیلمه یین چوخودا بیلمز.
- ۱۶- آلاله ووران آغاجین سسی چخماز.
- ۱۷- آتی آتین یانینا باغلاسان، یا هالین گۆتورر یا خویون.
- ۱۸- آرواد وار کیشی نی کیشی ائلر، آرواد وار کیشی نی ناکیشی ائلر.
- ۱۹- آغاج بار گتیردیکجه باشینی آشاغی یا ایر.
- ۲۰- آلاله بیر طرفدن باغلایار، بیر طرفدن آچار.
- ۲۱- آلاله یانديران چیراغی هئچ کس کئچیرده بیلمز.
- ۲۲- آغاجی اؤز ایچیندن مور یئیر.
- ۲۳- آیدا - ایلده بیر ناماز، اونودا شئیطان قیماز.
- ۲۴- آز وئر چوخ یالوار، چوخ وئر آز یالوار.
- ۲۵- عاغیللی سویو پوخسلویه - پوفلویه، دلی وورار چایدان کئچر.
- ۲۶- آسلانین ائرکک - یشی سی بللی ائلر.
- ۲۷- آغیزدا یئیلن اوزدن بللی ائلر.
- ۲۸- آنا گزن بوداقلاری بالادا گزر.
- ۲۹- آلینجی نین عاغلی اولسا، ساتیجی یا بیر شئی قالماز.
- ۳۰- آخیرین چکدیرمه میش، آتینی آلیر.
- ۳۱- آتلی نین پئشه سی پیادایا لوغاز دئمکدیر.
- ۳۲- آغا دئدی آش قاپینی، اؤرت قاپینی.
- ۳۳- آرانى پول آچار، میدانى قیلینج.
- ۳۴- آدام اؤزو قوجالار، گؤیول قوجالماز.
- ۳۵- آدامی آدام ائله یین پارادیر، پاراسیز آدامین اؤزو قارادیر.
- ۳۶- آیران تاپمیر ایچمگه، چادیرا، تومانی گئدیر سیچماغا.
- ۳۷- آغلامایان اوشاغا ممه یوخدور.
- ۳۸- آدامین باشی کنده طرف، آیاغی شهره طرف اولسا، آیاغی باشینان قیمتلی دیر.
- ۳۹- آدامین گۆزونه اؤزگه زمیسی دوز گۆرونر، اؤزگه آروادی قیز.

- ۴۰- عادت دیر، کولک هارا، توستوده اورا.
- ۴۱- آت اؤلنده ایتین توودور.
- ۴۲- آتینی الدن وئرن، عیصمتیندن الدن وئرن.
- ۴۳- آتینا باخان، ایتینه باخار.
- ۴۴- آتی یولدا، ایگیدی زورداسینا یارار.
- ۴۵- آتی یئریشیندن، ایگیدی دوروشوندن تانی یارلار.
- ۴۶- آت اولر، نالی قالار.
- ۴۷- آدام تلسنده، چالباش اولار.
- ۴۸- آنلی آچیق یاشاماق اؤچون: ۱. صغیر مالی یئمە، ۲. کبیللی آروادلا باش - باشا قویما، ۳. نوزول یئمە.
- ۴۹- آروادین عاغیلی اولسایدی، نییه داششاقلاری دؤشونده اولوردو؟
- ۵۰- آروادین عاغیلی تویوق جن دا اولماز، تویوغون دا هچ عاغیلی اولماز.
- ۵۱- آتی آلامیش آخیرینی چکدیریر.
- ۵۲- آلاهیین قاداسینی آلیم، یاغی یاغ اوسته توور، یامانی دا یامان قویور.
- ۵۳- آدامین شانسسی اولسا، اؤزگه نین تویوغو اونون سامانلیغیندا یومورتلار.
- ۵۴- آرواد مالی اششک سه تیری اولار، کوچه قاپی سیندان آسلانار، بیر آدام اشیگه چیخاندا دیر تپه سیندن، بیر ایچری گیرنده.
- ۵۵- آشیق همیشه اومبا دورماز.
- ۵۶- آلام، یاتارام، حالوان چاللام. (آلارام. یاتارام، حالوانی چالرام). (حسابیوا یئتیشرم)
- ۵۷- آغزین کؤرک، بؤرنون کؤرک، اله گول بیزده گولک
- ۵۸- آتین آریغینا یابی دئیرلر، ایگیدین یوخسولونا دلی.
- ۵۹- آش، قاپی یا کیمی یولداش.
- ۶۰- آلاله دؤشگیوی یونگول ائله سین. (مریض اوچون دئییلر).

ب:

- ۱- بیر ائشیگه، ایکی پیشیگه!
- ۲- بیر میثقال زعفران آلاجا، باتمانین سوروشور.
- ۳- بیرینی بولورسن (بیلیرسن)، دوققوزونو بیلیرسن.
- ۴- باققال داشدان کسر، شیطان کیشمیش دن.
- ۵- بوی دئین ایگید بگ ا. لانماز.
- ۶- بر یئرده اوتور کی دورمایاسان.

- ۷- بیرلیک هاردا، دیرلیک اوردا.
- ۸- بوگونون ایشینی صاباحا ساخلاما.
- ۹- بیر دلی بیر داش قویویا سالار، مین دنه عاغیلی چیخاردانماز.
- ۱۰- بیر آرخا سؤ گلسه، ایمیدوار بیرده گله.
- ۱۱- بوشدان بیر چیخاندا، برکدن ایکی چیخار.
- ۱۲- بیرینی یئ، بیرینی یئ، بیرینی دئ بیرینی دئمه.
- ۱۳- بیزه گلن بیزه بنزر، بیزدن گئدن هرزادا.
- ۱۴- باشینا گلن باش یاخچی اولار.
- ۱۵- باجینا سؤز دئمه، باجی نین باجیسی واردیر.
- ۱۶- بگ ئرن آتین دیشینه باخمازلار.
- ۱۷- بورجلو بورجلوون ساغلیغینی ایستر.
- ۱۸- بیر آغاجین دییینده مین قویون یاتار.
- ۱۹- بوستانچی قولاغی آغیر ائشیدیر.
- ۲۰- باشماقلارین ووردو قولتوغونا گئئدی.
- ۲۱- بئکاردان هم یئر بئزار دیر، هم گؤی.
- ۲۲- باشا بیر دلک، گؤته ایکی ماما.
- ۲۳- بالیق ایستیه نین گؤتو بوزلو سودا قالر.
- ۲۴- باشین ایشینی آیاغا تاپشیرماق اولماز.
- ۲۵- بیر ایشی یولونجا قویونجا جانیمیز گلیر بوغازیمیزا.
- ۲۶- باغدا اریک واریدی، سالام - علک واریدی؛ باغدا اریک قورتولدو، سالام - علئیک قورتولدو.
- ۲۷- بیر آت بیر ایگیدی، بیر ایگید بیر ائلی قورتارا بیلر.
- ۲۸- بیر الین اود اولسا، او بیرى سو اولسون.
- ۲۹- بولوت آلتدان چیخان گؤن، یاشماق آلتدان چیخان دیل.
- ۳۰- بیزیم آغیلدان یئیر، اؤزگه نین آرخاجینا قیغلایر.
- ۳۱- بیلیمیرم ماللانین آندینا اینانام، یوخسا خوروزون قویروغونا.
- ۳۲- باشین آیاغان (آیاغیوا)، آیاغین باشماغان (باشماغیوا).
- ۳۳- بیر باخ آشاغی، بیر باما اوزوندن یوخاری.

۱- جنلغاليغا گئمه ميش كلف اوغورلايير.

ج:

- ۱- چنخ بيلن چوخ چكر.
- ۲- چيخان قان داماردان دورمان.
- ۳- چيراق اؤز ديبينه ايشيق وئرمز.
- ۴- چوبانين توحفه سى چوروتمه ليك (چوتمليخ) اولار.
- ۵- چؤرگين وار ايشين ايشدير، يوخسا چؤرك سنه ايشدير.
- ۶- چوخ بيلرسن آز دانيش.
- ۷- چوخ يئمكليك آز يئمكليك دن ده قويار.
- ۸- چكسن زحمت، ياغار نعمت.
- ۹- چيركين سن دور بوردا، من كئديرم گؤزل داليسينا.
- ۱۰- چؤرك آتل اولسون، سن پيادا. (چؤرك آتدا اولسون، سن يئرده).
- ۱۱- چوخ ياشايان چوخ بيلمز، چو دولانان چوخ بيلر.
- ۱۲- چينار آغاجى سينار، لاكين ايبيلمز.
- ۱۳- چؤرگيني قونداغيندا تاپمايبيدير.
- ۱۴- چؤلوم (ايشيگيم) اؤزگه نى يانديرير، ايچريم اؤزومو
- ۱۵- چؤرگى وئر چؤركچى يه، بير دنه ده آرتيق وئر.

د:

- ۱- دوز يولدا يئريم مير (يئرييه بيلمير)، شوومدا شيلاق آتير.
- ۲- دوه نى بالا تاپشير آلاها.
- ۳- دوزو ئىي نمكدانى سينديرير. (دوزدانى سينديرير).
- ۴- دالدان آتان (آتيلان) داش، توپوغا دير.
- ۵- دينديرمه ديرچيني، درد آليب ايچيني.
- ۶- دام دوروب بنانى سؤوويور.
- ۷- ديل زوور باش گئدر، قيچ زوور باش قانار. (قانى يار)
- ۸- دوست آلمان، دوشمن گلمز.
- ۹- ديشين آغريز، چكؤ قورتول. قونشون پيسدى كوچ قورتول.

- ۱۰- دین بیلمز، بیلن دینمز.
- ۱۱- دادسیز آشا دوز نئيله سین، عاغیل سیز باشا سۆز نئيله سین.
- ۱۲- دوه داغا چیخاندا قار یاغار (ایمکان سیز ایش)
- ۱۳- دیمه منه، دیمه ییم سنه.
- ۱۴- دوواری نم ییخار، اینسانی غم.
- ۱۵- دادانیسیان دولمایا بلکه بیر گون اولمایا.
- ۱۶- دئدی یاپیشارام قولاغیندان بو داغی دولانديرارام، دئدی: سن ده منله وارسان.
- ۱۷- دووارین او دالی غوربتدیر.
- ۱۸- دوست منی، آنسین، بیر دنه قوز ایله، پوک اولور اولسون، اولمور اولماسین.
- ۱۹- دلی یه یول وئر، الینه بئل وئر.
- ۲۰- دیلنچی دن دیلندیک، یولچویا راست گلدیک.
- ۲۱- دوران اؤکوز سیچار یاتان اؤکوزون اوستونه.
- ۲۲- دوداییدان (؟) دویداغ اوچودو. (از تالاب (؟) دویداغ (نوعی پرنده) پرواز کرد= کاری غیر ممکن) دلایی دان (؟)
- ۲۳- داغ دا یئریمه دی ابدال یئریمین.
- ۲۴- دولوسونا یئین دیرلر، بوشونا سیچانديرلار.
- ۲۵- دوغمادی، دوغمادی، فاللا سینى دا ایچدی.
- ۲۶- دولانان آياغا داش دیر.
- ۲۷- دئییلر، دئییرم.
- ۲۸- دریادا بالیق سؤوداسی اله مه.
- ۲۹- دئییرلرکی: زینقیروو گۆرمه ین قاطرین بوینونا زینقیروو آساندا یئریشینی ایتیرر. گرک جیلووونو برک دارتاسان.
- ۳۰- دول آرواد قوجایا گنده گنجه یاریسی پشیمان اولار.
- ۳۱- دوه گۆردون، قیغینی گۆرمه دین.
- ۳۲- دینمه ینین دیننی وار.
- ۳۳- دئدی گئدیرم گولوستانا قرنفیل درمگه، گولوستان ماهانادیر گئدیرم یاریمی گۆرمگه.
- ۳۴- دوه یه قانقال لازیم اولسا، اؤزو باشینی اوزادیب یئیر.
- ۳۵- دؤولتلی نین بۇزدومو (پیسیدیغی) اؤرتولو اولار. (دؤولتلی بنزر داوارا، کاسیب بنزر کئچی یه)
- ۳۶- دئییرلر بلکه حالوادا نوغالا وار، دا بیلیمیرلر درد ایله بلا وار.
- ۳۷- دوننی دئمه، بو گۆنو دئی، چۆرگی دئمه، دؤیونو دئی.
- ۳۸- دؤل کیشی نین ائوینده قالماق خطرلی، دؤل آروادین ائوینده قالماق شرلی.

۳۹- دئسن الا، دئیر گل آلا.

ای:

- ۱- ائودن گئتسه، بوجاقدان گئتمز.
- ۲- اله سؤز دئییرکی پیشمیش تویوغون گولمگی گلیر.
- ۳- ائو سؤز سوز، گور عذاب سیز اولماز.
- ۴- ائوی یاخجی ساخلا غافیل قوناقدان.
- ۵- ائل اوچون آغلایان گؤزسوز قالار.
- ۶- ائو یاراشیغی اوشاقدیر، سفره یاراشیغی قوناق.
- ۷- ائوی گلیندن خبر آل، چولو چوباندان.
- ۸- ائششک ایشلر، آت یئیر.
- ۹- ائششگین دوعاسی مستجاب اولسا، کاروانسالار یولدا قالار.
- ۱۰- ائششگه دایی دئی، سنی چایدان کئچیرسین.
- ۱۱- ائلی یالان ساخلار، سورونو چوبان.
- ۱۲- ائششگینی ایتیریب چولونو آتاریر.
- ۱۳- ائششگی کۆرپودن کئچدی، دئدی: قیغیم چۆلمگیوه.

ا، ع:

- ۱- اک هره واش، بی آغ لاواش، اک اره زن، بی خره زن.
- ۲- لیندن گلنی یئددی قبا چک.
- ۳- علمدارین اوچ باشی اولار.
- ۴- ال ائوین ایچی، سونرا (سورا) ائشیگی.
- ۵- الینه یئتیشه ینی حضرا عابباس مالی ائله بیر.
- ۶- الیندن گئدنه یانما، هر سؤزه اینانما، هر گلنه اوتانما.
- ۷- عمی گلیب دده اولماز، الا گلیب ننه اولماز.
- ۸- ار گرک، تئز گرک. بئز گتیر، تئز گتیر.
- ۹- الینی (الیوی) دلال الینه وئرمه ییسن.
- ۱۰- اول دوشون، سونرا دانیش.
- ۱۱- ال مرد اولار، گؤز نامرد.

۱۲-اره گئتمک هاسات (آسان) دیر، کوینگینی یوماق چتیندیر.

ف:

۱- فیلانکسین آخیریندا یئتیر، فیلانی نین آغلینا قیغیر.

۲- فیلان کس، فیلان کسه هولاقوشموشدور. (زورا وئرمک)

گ:

۱- گون چیار پئشمان - پئشمان، آی اونا اولوبدور دشمان.

۲- گوز گزیه باخان اؤزگه نی گورمز.

۳- گئجه نین قارانلیغی آخشامیندان بیلینیر.

۴- گؤزل آغا چوخ گؤزل ایدی، ووردو چیچک ده چیخارتدی.

۵- گئدر بوستان قیراسی، قالار اوز قره سی.

۶- گئدیر ناخیرا، گلیر آخیرا.

۷- گؤزلدن یارا سکیک اولماز، کئچلدن درد و بلا. (چیرکیندن درد و بلا)

۸- گورو واردیر کی کفنی ده اولاق؟

۹- گؤروشن کنده بلدچی لازیم دئیل.

۱۰- گوت ایسته بیر کؤزر دؤیه، اونودا بیر گؤزل دؤیه.

۱۱- گین اوستوردو، تولکو باستیردی.

۱۲- گؤزون آیاغین (آیاغیوین، آیاغی نین) آلتینی گؤرمور.

۱۳- گؤیچک آرواد گؤزه گلیم اولار، گؤزه گلیم آرواد باره سینده ده همیشه سؤز چیخار.

۱۴- گؤزونو آچ، گؤزومون ایچینه دیک باخ.

۱۵- گئت اؤزونه دوست قازان، دوشمن اوجاق باشیندا(دیر).

۱۶- گرک آدامین اؤرگی گئنیش اولسون.

۱۷- گؤتومو سنه وئرم اؤزوم بؤیرومدن سیچی؟

۱۸- گزین گزمز، گزمگه دؤزمز.

۱۹- گؤتو وئریر اؤزگه یه، حامام پولوسونو بیزدن ایسته بیر.

۲۰- گیرمگینی باجارمیر، اوستوراغی توپ سسی وئیر.

۲۱- گؤتو ایه قاپی آچماییب.

۵ - ح:

- ۱- هرزه نین قاباغی مرزه دی.
- ۲- حق سؤز آجی اولار.
- ۳- همیشه آی بولوت آلتیندا قالماز.
- ۴- حالوا دئمک ایله آغیز شیرین اولماز.
- ۵- هرکس گرک اؤز یورغانیجا قیچینی اوزادا.
- ۶- حیرص گلر گؤز قیزارار، حیرص گندر اوز قره سی قالار.
- ۷- هامی یا گلر گؤزلی قلم قاش، بیزه ده گلر دابانی جیریق کئچل باش.
- ۸- هرکس اؤزونه ائلر، کولو گؤزونه ائلر.
- ۹- همیشه بولاماچ (بولاماش) دیش چیارتماز.
- ۱۰- همیشه سئل کؤتوک گتیرمز.
- ۱۱- هر دده سی نین گوزونو چیخردانا کوراوغلی دئمزلر، کور کیشی نین اوغلو دئیرلر.
- ۱۲- هاییدی گلديم، سیگیرديم گلديم.
- ۱۳- هره اؤزونو بینر، دوه ده دیزی.
- ۱۴- هر زادی ن بیر حسابی وار، تزک بیغماغین ایکی حسابی، بیرینی بیغارلار، بیرینی چؤوررلر.
- ۱۵- هئچ اولماسا بازار ایتی قدر صداقتین اولسون.
- ۱۶- هر شئیین تزه سی، دوسون کوهنه سی.
- ۱۷- هئچ شئیدن ده باشی چیخمایان آدم، باشا کئچنده باشینی بلایا سالار.
- ۱۸- هر بئچه بیر قالاغین اوستونه قونوب خوروزلوق ائله ییر.
- ۱۹- هاواخت تولکو اولسان گل منیم چاریغیمین شیریسینی چئینه.
- ۲۰- هنک دن (شوخلوقدان) دیه نک چیخار.
- ۲۱- هم آما صاحب اولدو، هم داما.
- ۲۲- همدان اوزاق، کهریزی یاخین.
- ۲۳- هئچ کسین چیراغی سحره دک یانیق قالماز.
- ۲۴- حق باشی آغیر اولار، آما گلر یئتیشر. (طلب اگر دوز پول اولسا ووصول اولار).
- ۲۵- هامان سو. هامان دیبک. (همان آش و همان کاسه).
- ۲۶- هارا ایشیقدير؟ پیه بوجاغی! (پیه بوجاغی هئچ واخت ایشیق اولماز).

ای:

- ۱- ایلانین یارپیزدان زهله سی گئدر، اودا گلر تیگیلر گؤزونون قاباغینا.
- ۲- ایت هورر، کاروان کئچر.
- ۳- ایت قورخان یئره هورر.
- ۴- ایشینی (ایشین، ایشیوی) برک توت، قونشونو اوغرو توتما!
- ۵- ایکی قیرانلیق ایش گۆره جک، دوققوز قیرانلیق ضرر ووراجاق.
- ۶- ایت یاتار آغاج کۆلگه سینده، دئیر بلکی یاتیب اؤز کۆلگه سینده.
- ۷- ایت ایتلیگینی ترکیدسه، سومسونمگینی ترکیدمز.
- ۸- ایت قولاغینی کسن دن قورخار.
- ۹- ایشدن آرتماز، دیشدن آرتار.
- ۱۰- ایته کوک آتارلار نییه سی خاطیرینه.
- ۱۱- ایشی وئر چؤرچی یه، بیردنه ده آرتیق ور.
- ۱۲- ایکی آروادلی کیشی گئجه مچیدده یاتار.
- ۱۳- اینسان هونرینه فخر ائدر، آتا - باباسینا یوخ!
- ۱۴- ایفاده ن یانسین کله جوش، نه دادی وار، نه دوزو.
- ۱۵- ایت پوخونو ایلدیریم وورماز.
- ۱۶- ایته باخ قایساوادان پای ومور.
- ۱۷- ات ال چکدی، متال ال چکمدی.
- ۱۸- ایشی ایشچی یه تاپشیرارلار.
- ۱۹- ایش اؤز یئرینده، گؤروش اؤز یئرینده.
- ۲۰- ایت سوموگو سئوینه - سئوینه اؤدار، تاماشادی خیرته گینه ایلینده.
- ۲۱- ایگیدین یا آتینی آپارارلار یا آروادینی.
- ۲۲- ایت اولوب دوشوب چؤلر.
- ۲۳- ایلده، آیدا بیر ناماز، اونودا شئیطان قویماز.
- ۲۴- ایت قاچار، اؤز آياغینی کسر.
- ۲۵- ایسلامیشین سؤدان نه قورخوسو.
- ۲۶- ایپ قیریلیب، دانا قاچیب. (ایش ایشدن کئچیب).

ک:

- ۱- کیریت (کیریت) چؤپوله (چؤپونین) شوربا قیز دیریر.

- ۲- کفن موته اولسا، اولن چوخ اولار.
- ۳- کئچل باشینا داوا بیلسه اؤزونه ائلر.
- ۴- کئچل اؤز باشینا یئتیشینجه توی الدن چیخار.
- ۵- کوپه یاغدان آغیر گلیر.
- ۶- کیشی نین دالیندا آرواد دورسا، اؤولاد بیر شئی ائله ینمز، اؤولاد دورسا، ائل بیر شئی ائله ینمز.
- ۷- کارین گؤتونه آغاج سوخورلار، دئییر نه تاققا تاقدير.
- ۸- کئچی قالیب جان هایى نا، قصاب پیی آتاریر.
- ۹- کور کورا دئییر: چیرت او گؤزووه.
- ۱۰- کیشی نین سفئهی یا پهلوان اولار یادا شاخسی ده طبیلچی.
- ۱۱- کور توتدوغونو بوراخماز.
- ۱۲- کیشی نین یانشاغی اؤزو قیمته مینمز، سؤزو قیمتدن سالار.
- ۱۳- کیلیدلریوی دامیوا آتسینلار. (قارغیش) [اوله سن، ائوین باغلی قالا]
- ۱۴- کور آتین کور نالبندی اولار.
- ۱۵- کور کورا نه جور باخار، آلاسه دا اونا اوجور باخار.
- ۱۶- کاسیبین شئی یاتماز، دؤولتلی نین ایتی.
- ۱۷- کندلی نین باشی قیزیلدان اولسادا، دیبی مفرغ دیر.
- ۱۸- کاسیبی دوه اوستونده ایلان سانجار. (ورار)

ل:

- ۱- اله کؤچدو، یوردو قالدی.

م:

- ۱- مین دفعه اؤلچ، بیر دفعه بیچ.
- ۲- مچیدین قاپیسی آچیلماش، کور دیلنچی قاپینی آلدی.
- ۳- مریضی یورغان - دؤشکده، اوشاغی بلکه، قوشودا اوواسیندا باساسان.
- ۴- موغان: موغان اولسا، بیر قویون ایکی قوزو، موغان موغان اولمسا، نه قویون نه قوزو.
- ۵- مرد اؤزوندن گؤرر، نامرد گؤزوندن.
- ۶- موفته سیرکه، بالدان شیرین اولار.
- ۷- مئشه چاققال سیز اولماز.
- ۸- من دئییرم خدییم، دئییر: نئچه دنه اوشاغین وار.

- ۹- مین تومن بورجلو اول، بیر تلبه سامان بورجلو اولما.
- ۱۰- من دئییرم دامدان - داما، او دئییر گل جیریغیمی یاما.
- ۱۱- میلچک قانا قونار.
- ۱۲- منی گۆر، دردیمدن اؤل.
- ۱۳- منه ایش اولسون، چۆرک اولسون.
- ۱۴- من اولماسام ایکی ائششگین آریاسینی بۆلنمز.
- ۱۵- ممه یئین واختدا قونداغا سیغمازدیلار.
- ۱۶- مئشه ده مئیوه نین دادلی سینی چاققال یئیر.
- ۱۷- ماچی وئریب اۆزگه یه، اؤپوشو بیزدن ایسته ییر.
- ۱۸- میریغا وئیرسن چیراغی پوفلویه!
- ۱۹- منیم گۆتوم یئینی، فیلانکسین آغزی یئمه یییدیر.

ن:

- ۱- نه سالسان آشینا (آشیوا)، اودا گلر قاشیغینا (قاشیغیوا).
- ۲- ننه نوه سئور، تاجیر دوه.
- ۳- نیسیه گیرمز کیسه یه.
- ۴- نه قدر واران قدریمی بیلمه دین، اؤلندن سونرا بیلگینه!
- ۵- نانجیهه سالام وئرنده، دییر: فیلان شئین گۆزومو چیخارتدی.
- ۶- نه ایشدن یاردیم، نه قیزدان.
- ۷- نه وئرمیسن آلا بیلیرسن؟
- ۸- نیشانلی اوغلان قمه باغلار گئدر. (کال و هاوایی اولار)
- ۹- ناھارا دومنک، شاما قصیده.

او:

- ۱- اوغلان ائوینده هئچ زاد یوخدور، قیز ائوینده تویدور.
- ۲- او پیس اؤلسون کی یئرینه یاخچی گله جک. (یاخشی سی گلکسین)
- ۳- اووچویا داغی نیشان ررلر، ووو نیشان وئرمزلر.
- ۴- استوراغین قولونجا نه ربطی وار (نه خیری وار)؟
- ۵- اوغرو، اوغو اولماز، ائوئییه سینی دیرلیکدن سالار.

- ۶- او گۆز کور اولسون کی آشناسینی تانیما یا.
- ۷- اولان اوغلان اولسا نئیله بیر دده ملینی، اوغلان اوغلان اولماسا نئیله بیر دده مالینی.
- ۸- اوغلانی کللوکدن تاپ، روزینی آلاهدان ایسته.
- ۹- اوغرو ائله بیلر هامی اوغرو دور.
- ۱۰- او، ائله کۆپک دیرکی یی دومادیی یئر هورمز.
- ۱۱- اود اولماسا توسلو چیخماز.
- ۱۲- اوندان قورخورام سیچان، دششیگی نین ساتین آلاسیز.
- ۱۳- اوغرو یوواسینا داش آتماق، دلی یادینا چوماق سالماق.
- ۱۴- او قدر دیزی - دیزی گندیبلر کی گۆت وئرمگین قدرینی بیلر.
- ۱۵- اوت کۆک اوسته بیتر.
- ۱۶- اولار آشیمین سویو، اولماز باشمین سویو.
- ۱۷- او یئسین مینوهه - مینوهه، من یئتم مینوهه - سینوهه، (او چوخ - چوخ، من آز - آز؟)

اؤ:

- ۱- اوردک قاز ئیریشی گئدنمز.
- ۲- اورتولو قاپیدان مین بر بلا کئچر.
- ۳- اوردک گلیب قاز ئیریشی گئدنمز، قاز وورار اوردگین قارنی آچیلار
- ۴- اؤز گۆزوند قیلی گۆرمور، اؤزگه گۆزوند تیر گۆرور.
- ۵- اؤزگه الی یارانیب کی ایلان توتا.
- ۶- اؤزو بیخیلان آغلاماز.
- ۷- اؤزونه ایینه باتیر، اؤزگه یه چووالدیز.
- ۸- اؤلو قویون سودلو اولار.
- ۹- اؤلمه اششگیم یونجا بیتینجه. یونجا گلیب حاصیلا یئتیشینجه.
- ۱۰- اؤزگه اوغلو اوغل اولماز، گلر دئیر، ایچر، گدر.
- ۱۱- اؤزوزده گۆزمه سک، قونشوموزدا کی گۆرموشوک.
- ۱۲- اؤزوموزه خمیر توتانمیریق، اؤزگه یه اریشته کسیریک.
- ۱۳- اؤزگه یه خیر توتوروق، اؤزوموزه اوماج اووانمیریق.
- ۱۴- اؤلومدن یاپیشماسان قیزدیرمایا راضی اولماز.
- ۱۵- اورتولو بازار دوستلوغو پوزار.

۱۶-اۆزون اوخو آتیرسان، اۆزون ده یایینی گیزله دیرسن.

۱۷-اۆزوم اۆزومه ائله یم، کولو گۆزومه.

۱۸-اؤللو گۆتو دادلی اولار.

۱۹-اؤکوز اۆزونه ایشله سه، بؤینو ایریلمز.

پ:

۱- پیشیک ایستدن بالاسین یئر.

۲- پیس قونشو ادامی حاجاتلی ائلر.

۳- پولون وار گیریش، پولون یوخدور سوووش.

۴- پیشیگی اؤلدوروب، گۆز قورودور.

۵- پیشیگشن آغیزی اته یئتیشمز دئیر مینداردیر. (مورداری)

۶- پینه چی یه ددیلر: کۆچ، دئدی: بو منیم ایینم، بودا بیزیم.

۷- پیشیک دده سی نین خئیرینه سیچان توتماز.

۸- پیشیگینه توی توتور.

۹- پاخیلین گورو جهنمه دیر.

۱۰- پیشیک قویروغو قووالا (ناغارایا) دییب.

۱۱- پالانلی قجیر دئیر: داییم آلا (قوزغون) اولماسایدی، کلی کوتانی ایله گۆتورردیم.

۱۲- پوووا باخ، بوستان اک.

۱۳- پیس تویوق جیس یومورتلار.

۱۴- پولو یوخدور ایران ایچمگه، کورک ایله گئدیر سیچماغا.

ق:

۱- قوردان چوبان اولماز.

۲- قارین کینی، قارداش کینی.

۳- قویون اولمایان یئرده، کئچمی یه عبدالکریم آغا دئیرلر.

۴- قورد قویونلا اوتلاییر. (اوددیور)

۵- قیامتده اول قونشودان سوروشارلار.

۶- قیش گئدر اوزو قره لیک کؤموره (قره گولله یه) قالار.

- ۷- قره قویونون سودو بال دادی وئری.
- ۸- قونشو آجیغینا چکدی اوغلونون قوشونو چیارتدی.
- ۹- قورویان گۆزه قور دوشر.
- ۱۰- قیش چکمه ین بولبول، باহারین قدرینی بیلمز.
- ۱۱- قیصاص قیامته قالماز بنده اوزونه آلمان.
- ۱۲- قیلینج یاراسی ساغالار، دیل یاراسی ساغالماز.
- ۱۳- قیش باهارسین، گنج ناهارسین اولماز.
- ۱۴- قونشونا بیر دنه اینک ایسته، اؤزونه ایکی دنه.
- ۱۵- قالان ایشین اوستونه قار یاغار.
- ۱۶- قره بخت داغا گئتسه داغی دومان توتار.
- ۱۷- قولاق گونده بیر سؤز ائشیتمه سه کار اولار.
- ۱۸- قورد دومانلیغی سئور.
- ۱۹- قاز قانوندا بالاسی اؤزونه خوشدر.
- ۲۰- قوناق ائوین پیشیگیدیر.
- ۲۱- قوونو ور یئتیر، اوشاغی آرواد.
- ۲۲- قارداشلار ساواشدیلار، ابله لر سئویندیلر.
- ۲۳- قارین سنیدیر، سامانلیق کی سنین دئیل.
- ۲۴- قوون یئین قورتولدو، قابیق گمیرین قورتولمادی.
- ۲۵- قورخما او گوندن کی شاه قاپی سینی کورد آلا، قورخ او گوندن کی شاه دا اؤزو کورد اولار.
- ۲۶- قوربن اولوم زرگارا، زرگار سالیب پرگارا.
- ۲۷- قوردان قورخان قویون ساخلايانماز.
- ۲۸- قیزیم سنه دئیرم، گلین سنه قاندریرم.
- ۲۹- قوتور کچی بولاغین باشیندان سو ایچر.
- ۳۰- قورد گلنده وای بیردنه لی نین الینا.
- ۳۱- قوز قابیغیندان چیخدی، قابیغی نی بینمه دی.
- ۳۲- قارا لامپایا راضی اولان یئرده، بختیمه چیراق چیخیب.
- ۳۳- قانمازی یئرینده اورتماسان. ائله بیلر قورخاقسان.
- ۳۴- قوناغا گۆره سوفره آچارلار.
- ۳۵- قارین دویوران آشی گۆز اوزاقدان تانیر. (تانی بیر)

- ۳۶- قیزکی دینگیلده دی، گرک کؤچوره سن گئتسی.
۳۷- قاتیم ایستی آشلارینا سویوق سو.
۳۸- قیزیل تاختیم اولونجا، قیزیل باختیم اولسون.
۳۹- قوی سؤزلر یوخ، گؤزلر دانیشسین.
۴۰- قانع اولدوق قازا، اودا اؤزونو قویدو نازا.
۴۱- قمه بوندان اوزون اولماز، یارا بوندان آرتیق [اولماز]
۴۲- قدیمدن دئمیشلر: آغاجدان ماشا، کورددن پاشا چیخماز.
۴۳- قوشون باشی کنده اول، گؤتو شهره، گؤتو باشیندان شرافتلی دیر.
۴۴- قری نینکی توماندان کئچیب.
۴۵- قونشو قیزی هیز اولار.
۴۶- قره چوخاسی دوروب. (شانسی دوروب)
۴۷- قره قویون، آغ قویون، باشینی یئره قویون.

ر:

- ۱- رحم ائله یین رحمه قالار.
۲- راواد بازاردا دیلینی ساخلا، کاساد بازاردا مالینی.
۳- روبابه، هرکس منی آلسا باتار ثوابه!

س:

- ۱- سو گتیرمز، گیلیف آغزینی یاش ائلر.
۲- سؤز سؤزو گتیرر، آرشین بئزی.
۳- سئرچه نمه نه دی، کله پاچاسی نمه نه اولار.
۴- سو کاساسی سودا سینار.
۵- سو گلنده یولونو تانی یار.
۶- سئوینن قوردون آغزی باغلی اولار.
۷- سؤز آغیزدان، اوخ یایدان، قوش قفسدن چیخسا، دا قاییتماز.
۸- سویو بیر کیزه وورارلار.
۹- سارالا - سارالا اؤلمکدن قیزارا - قیزارا اؤلمک یاخچی دیر.
۱۰- سو اولان یئرده تیموم باطیلدیر.

- ۱۱- سحر گئت ناخیرا، آخشام قئییت بوش آخیر.
- ۱۲- سیکی دمیر گل بونو گمیر.
- ۱۳- سن آغا، من آغا، پس اینکری کیم ساغار؟
- ۱۴- سن سایدیغینی سای، گور فلک نه ساییر.
- ۱۵- سویون یاواش (لام) آخانیندان قورخ، آدامین یئرہ باخانیندان
- ۱۶- سوخولما اورتالیغا الکچی نین قیل وئرنی کیمی.
- ۱۷- سؤز آچیق اولسا یاخشى دیر.
- ۱۸- سفردن گلنن آروادی اولاسان، حامامدان چیخانین اری.
- ۱۹- سوبایلیق سولطانلیق ایمیش.
- ۲۰- سؤز کیشی نین آغزیندان ائله توکولور، ائله بیل یای گونو گؤیدن دولو یاغیر.
- ۲۱- سئون آدامین گؤزونه نه قوهوم گؤرونور، نه قارداش.
- ۲۲- سیز کیشیلر هامینیز بیر یوانین قوشوسونوز.
- ۲۳- سوودالاشماق نیتی ایله پای گتیرمک، چوروک عادتدیر.
- ۲۴- سن ایش گؤردون، من ده یاردیم.
- ۲۵- سوزیه قورد ووراندا، وای بیردنه لی نین حالینا.
- ۲۶- سن گورن آغاجلاری کورکلیگه کسیبلر.
- ۲۷- سیچاندان اولان داغارجیق دیبی دالر.
- ۲۸- سیک اوزن گورموشدوک، دیب اوزن گورمه میشدیک.

ش:

- ۱- شیمشاد قاشیق ایله فارانسا پوو یئه گینه (گیلن).
- ۲- شبه ده (بیر کند ادی) نی شهر ائيله دی، بغدادی خراب.
- ۳- شیر آجیندان اولسه ده، تولکویه گؤز تیکمز.
- ۴- شئیطان ایله دارى اکمیشیک.

ت:

- ۱- تییان دلیک، تاسن دلیک، گؤتوده قویوق اوسته لیک.
- ۲- تولکو تولکویه دئیر، اودا قویروغونا.
- ۳- تنبل آدام فیکیرلی اولار.

- ۴- تویوق یومورتاسینا باخار شاققیلدار.
- ۵- توکو واردی باش قوپادار (قوپاردار)، قوردون آدم بدنم (بدنام) اولار.
- ۶- تنبله دئدیل قاپینی اؤرت، دئدی ئیل اسر اؤرت.
- ۷- تیکه قارین دویورماز، محبت آرتیرار.
- ۸- تا واراییم بیلیم مدین کیم اییم، بیر گون دالیم گلدین کی یوخ ایدی.
- ۹- تزه گلدی بازارا، کوهنه دوشدو نظردن.
- ۱۰- تیکان ان گول گتورمز
- ۱۱- تویوغونا کیش دئسن قان دؤشر.
- ۱۲- توستو کؤتوکدن قووزانار.
- ۱۳- تولکو اولاندا گل منیم چاریقلاریمی چئینه.
- ۱۴- توی اوتاغینی گؤرمه میش، اوزونو قویدو تورپاغا.
- ۱۵- ویدا دونونو (دونووو) تانیدین.
- ۱۶- توی گئدر توزو قالار.
- ۱۷- تويدان سونرا ناغارا، خوش گلدین بایرام آغا.
- ۱۸- تییان تیيانا دئیر: دیبین دلیکیدر.
- ۱۹- طوطی قوشو اؤزونه باخدیقا فرحلیب، اؤز گؤزلیگیندن مست اولار.
- ۲۰- تلسنین کونده س کوت گئدر.
- ۲۱- تیکه سینی تمناسیز باشقاسینا یئدیردن دیر.
- ۲۲- تویوق نالی، سئرچه سودو. (از شیر مرغ تا جون آدمیزاد)
- ۲۳- تالالی چالیر، قوربالی اویناییر. (قارام - قاریشیق)
- ۲۴- تواکاندا پوخ ساتیلار، یوخ ساتیلماز.
- ۲۵- تازی دا هیزلیک اولماسا، دوشان سامانلیقا بالالایانماز.

او:

- ۱- اوجوزلو اتین شورباسی اولماز.
- ۲- اوشاغی ایش دالیسینا یوللا، اؤزون ده دوش داليجا.
- ۳- اوشاق سیچدی بیر یئر، گلین یاخدی مین یئر.

او:

۱- اولگوچ اولگوچ بیر بئله تییه؟

۲- اورگی یانان، باش ساغلیغی وئری.

۳- اؤز وئرنده آسترینی ایسته بیرسن.

۴- اوزو بزک، ایچی تزک.

و:

۱- وئرن ال، آلان الین اوستونده دیر.

ی:

۱- یامان گونو عؤمرو آز اولار.

۲- یورغانا پول وئرمز، ایدیعیسی اولار آراسیندا یاتا.

۳- یئر برک اولاندا، اؤکوز اؤکوزدن گؤرر.

۴- یورغانا بورون، ائل ایله سورون.

۵- یاش دا قورونون اودونا یانار.

۶- یاریمادیق ایستی سیندن، کور اولدوق توستوسوندن.

۷- یا اؤلوم قدریمی بیل، یا گئدیم.

۸- یایشدان قورتولدوق دولویا راست گلدیک.

۹- یئمە میبسن (یمە ییبسن) قاز اتینی، نه بیلیرسن لذتینی.

۱۰- یاخین قونشو اوزاق هوم دان یاخجی دیر.

۱۱- یئسن قووتین آرتار، وئرسنحؤرمتین.

۱۲- یاغ یاخجی یاغدير، حئییف (حنؤیک) ایت دری سینده دیر.

۱۳- یولو گئت قورتول، بورجوو وئر قورتول.

۱۴- یئتیمه وای - وای دئین چوخ اولار، چؤرک وئرن آز اولار.

۱۵- یول اوسته بوستان اکمک موصیبتدیر.

۱۶- یؤگور آت اؤزونه قمچی یئتیرمز.

۱۷- یای وار، قیش وار، نه تله سیک ایش وار.

۱۸- یئتیم داغا چیخاندا یا قار اولار یا بوران.

۱۹- یوز دفعه اؤلچ، بیر دفعه بیچ.

۲۰- یاغیش قایانی دیبندن یئریندن کیمی، فیکیر - دوشونجه ده آدمی پوچ ائلر.

- ۲۱- یوزور گوزونو، آچیر آغزینی.
- ۲۲- یاخشى آداملا داشى، پیس آداملا یئمه آشی.
- ۲۳- یوز سنن کیمی سینی دییرمانا سوسوز آپارار، سوسوز گتیرر.
- ۲۴- یو گلدی بدنه، رمت دؤروب گئدنه.
- ۲۵- یوخدویا قلم ایشله مز!
- ۲۶- یولدان یئریوه قاتما، قاتسان یول صاحیبی سنله مودارا ائدر.
- ۲۷- یئینده جامیش آخیریندا، ایشله ینده بیزوو آخیریندا.
- ۲۸- یایا چیخدی ویلاغیم، کچی گؤتونه بارماغیم. (ائششگی کؤرپودن کئچمک)
- ۲۹- یئیین گئدیر، دئییرلر: آی بیج کؤپک اوغلو، یاواش گئدیر دئییرلر: آی گیج کؤپک اوغلو.
- ۳۰- یئری بوشدو بوش اولسون، گئندگی یئر خوش اولسون. قوشا قری سینلر. (تزه گئدن گلین اوچون)
- ۳۱- یئرینه ایشه مگی بس دئییل، هله شیرین چای دا ایسته ییر.

خ:

- ۱- خلفه (خليفة) نین جیبیندن حتمکارلیق ائلیر. (ائله ییر)
- ۲- خاتین قیز خالاسینا چکر، مرد ایگید دایی سینا.
- ۳- خانیم سیندیران قابین سسی چیخماز. کولفت (کیفلیت) سیندیرانین سس چیخار.
- ۴- خوروز یوخ ایدی دان (سحر) آچیلما ییردی.
- ۵- خابین خوفلو اولار.
- ۶- خلعتین گل سین! (نفرین، قارغیش) [قانلی کؤینگین گل سین]

ز، ظ:

- ۱- زور قاپی دان گیرنده، فت (فند) پاچادان قاچار.
- ۲- ظولم ایله آباد اولان عدل ایله ویران اولار.
- ۳- زاهید آلدادر، او دونیادا اود وار! او دونیادا اود یوخدو، بو دونیادان او دونیایا اود آپاران چوخدو.
- ۴- ظالیم اوغلونون چؤرگی دیزی نین اوستونده دیر.
- ۵- زیرک قوش دیمدیگیندن تله یه دوشر.
- ۶-

آتالار سؤزو

۱. ایشی آستا گؤر، اوستا گؤر.

۲. الیم خمیر، قارنیم آج.
۳. ایستی آشیما سویوق قاتما.
۴. جهنمه گئدن اؤزونه یولداش آختارار.
۵. چاغیرمامیش قوناغین دالی سؤزلو اولار.
۶. قیزیم سنه دئییرم، گلین سن آندیریرام.
۷. گؤرونن داغ اوزاق اولماز.
۸. یئمک ایله دویمایان، یالماق ایله دویماز.

یوز دفعه اؤلچ، بیر دفعه بیچ

آتالار سؤزو

۱. تیکان سیز گول اولماز.
۲. بیتلی پاخانین کور آلیجیسی اولار.
۳. اویناشینا اینانان آرواد، ارسیز قالار.
۴. عیب سیز گؤزه ل اولماز.
۵. عیب سیز دوست آختاران، دوست سیز قالار.
۶. آز دانیش، چوخ ائشیت.
۷. بوگونون ایشین، صاباحا ساхлаما.
۸. عاغیل یاشدا دئییل، باشدا دیر.
۹. دامجی دامجی گؤل اولار.
۱۰. یولداش آجی دانیشار.
۱۱. داغ داغا چاتماز، ادام آداما چاتار.
۱۲. یاخجی دوست قارا گونده بئلنر.
۱۳. باخارسان باغ اولار، باخماز سان داغ اولار.
۱۴. بیلمه مک عیب دئییل، سوروشماماق عیب دیر.
۱۵. اناسینا باغ قیزین آل، قیراغینا باغ بئزین آل.
۱۶. بئکار گزمک ده ن (شیفللنمک ده ن) موفته ایشله مک یاخجی دیر (ئیی دیر).
۱۷. آلاله قوموش قاپینی باغلاسا، قیزیل قاپینی آچار.
۱۸. داغ اوچماسا، دره دولماز.
۱۹. پیشیگین قانادی اولسایدی (پیشیک اوچا بیلسیدی)، سئرچه ده ن آد قالماز دی.
۲۰. دوستا پیسلیک ائله سن، سنده ن اؤزون دؤنده ره ر.

دوستا پیسلیک ائله سن، سنه آرخا چۇنده ره ر.

۲۱. اوتانانین اوغلو، قیزی اولماز.

۲۲. قیرخ اوغدو بیر چیلپاقی سویانماز.

۲۳. قارداش قارداشین اتین یئسه ده، سوموگون آتماز.

— اۇزگه آتینا مینن، تئز دوشر.

— آی همیشه بولود آلتیندا قالماز.

— ایسته بیرسن بول چۆره ک، آل الینه بئل کۆره ک.

— اوت کوکو اؤسته بیتر.

— چۆلمک دبغیرلار نار قاپاغین تاپار.

— گنمیده اوتوروب گمی چی یه زور گلیر.

— یرلی گلدی، یرسین قاچ.

— ده لیه هول وئر، الینه بئل وئر.

— دووشانا دئنه قاچ، تازییا دئنه توت.

— جوجه همیشه سبد آلتیندا قالماز.

— جوجه نی پاییز سایالار.

— او یامان اؤلسون کی، یئرینه یاخجی گله.

— بیر تیکه نی بیلمه ین، مین تیکه نی ده بیلمز.

— پالازا بورون، ائل ایله سورون.

— دوز یولا گئدن یورولماز.

— قیچین یورقانان گۆره اوزات.

— یایدا بئینی قئنین، قیش دا چۆلمه یی قئینر.

— تر تۆکه نین امگی ده زایا گئتمز.

— چۆره گی وئر چوره چیه، بیرینی ده ارتیق وئر.

— چۆره گی آت سویا، بالیق بیلمسه ده خالیق بیلر.

— دانا چیخمامیش، بیزوو چیخیر.

۵۷.

۱. اۇزگه آتینا مینن تئز دوشر.

۲. آت مینه نین دیر، دون گئییه نین دیر.

۳. هر نه سالسان آشیوا، اودا گلر باشیوا یادا هر نه سالسان آشیوا، چیخار قاشیقیوا.

۴. دمیر قاپینین، آغاج قاپی یادا ایشی دوشر.
۵. سۆز، سۆزو گئتیره ر.
۶. آغاجی اؤز ایچیندن قورد یئر.
۷. شئر (اصلان) اولمایان یئردە، تولکو آلاهلیق ائدە ر.
۸. بید دئی (دیوانه) قویویا داش سالیر، مین اغیللی چیخاردان میر.
۹. ائوین یاوآن چۆره گی، اۆزگه نین پیلوندان یاخجی دیر.
۱۰. قارداش قارداشین اتین یئسە دە، سوموگون آتماز.
۱۱. ایاق اوسته سو باشینا چیخانین، ایشی دوز گلمز.
۱۲. سویون لام آخانیندان، ادامین آلتا باخانیندان قورخ.
۱۳. چالما قاپیسین، چالارلار قاپیوی.
۱۴. مثلده ادب اولماز
۱۵. قازان دییی یالاما، توپوندا قار یاغار.
۱۶. اؤلونو اؤز باشینا قویسان، تابیتی کورلار.
۱۷. اوجوز اتین شورباسی اولماز.
۱۸. ال الی یووار، الدە قاپیدار اوزو یووار.
۱۹. تومتو باغین برک باغلا، قونشونو اوغرو توتما.
۲۰. قوردالاسان، قوردو چیخار.
۲۱. سندە ن حرکت، آلاهدان برکت.
۲۲. تئز ائوله نیب، تئز آیریلان پئشمان اولماز.
۲۳. کیشی توپوردوغون یالاما.
۲۴. قوناغین آغزینا گۆره آش پیشی ره للر.
۲۵. قازان قازانا دئیر اوزون قارا دیر.
۲۶. قیسا آدامین یاریم متری ده یئر آلتیندا دیر.
۲۷. آبرین گئدینجه، جانین چیخسین.
۲۸. ائششک گئتیر، معره که یوکلە.
۲۹. ائششە گین کۆرپوده ن کئچدی.
۳۰. الین داش التیندان چیخدی
- . سۆزو آغزیندا چئینه بیر.
۵۸. آلان راضی، ساتان راضی.

۵۹. بیر یاستیغا باش قویماق.
۶۰. بورنون توتسان، جانی چیخیر.
۶۱. آرپا آرتیق دوشمک.
۶۲. من دئییره م دامدان داما، سن دئییرسن شامدان شاما.
۶۳. سویر گۆرمه میش چیرماتماق.
۶۴. آیا دئییر چیخما، من چیخیم.
۶۵. تویوقون باشین بیر کرره که سلر.
۶۶. کروان کچر، ایت هورویر.
۶۷. اؤللو دوروب، میرده شیر یویور.
۶۸. آلتداکی دوروب، اوسته کینین بوزونه توپرور.
۶۹. ات المامیش، کیفته ایسته بیر.
۷۰. آختار تاپ، یئرین دئییم اؤزو گلمه سه ده، مکتوبو گئلر.
۷۱. دالیدان آتیلان داش، توپوغا ده گر.
۷۲. یالوارانین آلاهی اولماز.
۷۳. اوزوندن سویو اولمایان.
۷۴. سن آتلی سان، من پیادا.
۷۵. آچدی صاندیغی، تۆکدو پامبیغی.
۷۶. باشینا کول اله سنده اوچا یئرده ن اله.
- اؤرتولو بازار، دوستلوغو پوزار.
- ایکی دۆلتلی ساواشار، آرادا کاسیبین باشی سینار.
- ال الی بووار، ال ده دؤنه ر یوزی یووار.
- آج تویوق یاتار، یوخودا داری گۆره ر.
- ایت هوره ر، کروان کئچه ر.
- باغلی قاپی نین (سفره نین) بیر عیبی وار، آچیق قاپی نین مین عیبی.
- آتی پالان ساخلار، دۆلتی یالان.
- قیش چیخار، اوزو قارالیق کۆموره قالار.
- قیلینج یاراسی ساغالار، دیل یاراسی ساغالماز.
- تک الده ن سس چیخماز.
- دره اویناسا قار یاغار.

قسمت اولسا، گلر یمن دن.

قسمت اولماسا، دوشنر دهن دن.

آلاله دغینا باخار، قار وئزر.

کچل طبیب اولسا، اؤز باشینا درمان ائلر.

کور نه ایستر؟ ایکی گؤز

بیری ایری، بیری دوز.

گامیشی وکیل ائله سن، انباری اؤزونه چیخار.

ائو اوغروسونا ایت هورومز.

یاز گونون آخشامی، ار – آروادین ساواشی

ه _ کؤک _ ریشه